

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МОДЕРНОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету історії
та міжнародних відносин
доц. Віталій АНДРЕЙКО

«30» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**

Спеціальність: **014 Середня освіта**

Предметна спеціальність: **014.03 Середня освіта. Історія**

Освітня програма: **Історія**

Статус дисципліни: **обов'язкова**

Мова навчання: **українська**

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія сучасної України» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія, за освітньою програмою «Історія» факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ».

Розробник: Неля ЖУЛКАНИЧ, д.і.н., професор кафедри модерної історії України та зарубіжних країн

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри модерної історії України та зарубіжних країн,

Протокол № 9 від 29 червня 2023 р.

Завідувач кафедри доц. Ігор ШНИЦЕР

«29» червня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин протокол № 8 від 30 червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Світлана МИШКО

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2024/2025 н.р. без змін; зі змінами (Додаток   ).
(потрібне підкреслити)

протокол № 12 від « 25 » червня 2024 р. Завідувач кафедри Гор Шенчер
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 2025 / 2026 н.р. без змін; зі змінами (Додаток   ).
(потрібне підкреслити)

протокол № 14 від « 26 » червня 2025 р. Завідувач кафедри Гор Шенчер
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20   / 20   н.р. без змін; зі змінами (Додаток   ).
(потрібне підкреслити)

протокол №   від «   »   20   р. Завідувач кафедри
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20   / 20   н.р. без змін; зі змінами (Додаток   ).
(потрібне підкреслити)

протокол №   від «   »   20   р. Завідувач кафедри

(підпис) (Прізвище ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Рік підготовки: 4	Рік підготовки: 5
Загальна кількість годин: 105 Всього аудиторних - 52		
Кількість модулів: 1	Семестр:	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	8-й	10-й
	Лекції:	
	32	12
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: семестровий	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: іспит	Самостійна робота:	
	53	89

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія сучасної України» є ознайомити студентів з основами віхами історії України від 1991 р. до сьогодення

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити з основними подіями, явищами, процесами історії України від 1991 р. до сьогодення,
- розкрити основні особливості історії України, її специфіку, роль і місце у всесвітньо-історичному процесі,
- з'ясувати роль і місце в історії України її різних регіонів, окремих історичних постатей,
- дати аналіз сутності і спрямованості історичних процесів на теренах України, навчити студентів самостійно аналізувати їх, привити їм хист до аналітичних студій.

Навчальна дисципліна «Історія та культура сучасної України» відіграє провідну роль у процесі формування високої історичної свідомості, людської особистості, інтелекту та політичної культури студентів загалом. Набуті знання допоможуть студентам краще орієнтуватися у сучасних суспільно-політичних процесах, що відбуваються в Україні та адекватно визначати у них своє місце, сприятимуть формуванню політичної культури й гуманітарних цінностей.

Відповідно до **освітньої програми «Історія»**, вивчення навчальної дисципліни «Історія сучасної України» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (**ЗК - 01**).

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, вести здоровий спосіб життя. **(ЗК - 02).**

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. **(ЗК - 03).**

Здатність працювати в команді. **(ЗК - 04).**

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **(ЗК - 07).**

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. **(ЗК - 08).**

Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків. **(ФК - 1)**

Володіти основами цілепокладання, планування та проєктування процесу навчання учнів. **(ФК-2)**

Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів. **(ФК-3)**

Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду. **(ФК-4)**

Здатність використовувати методологію історії як науки. **(ПК-1)**

Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. **(ПК-2)**

Здатність ефективно й грамотно працювати з різними джерелами історичної інформації, будувати усні й письмові висловлення щодо історичних фактів, історичних постатей та історичної теорії. **(ПК-3)**

Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних подій та постатей. **(ПК-4)**

Здатність характеризувати досягнення історичної науки та сучасний стан історичних інституцій, їхні ролі у суспільному житті, оцінювати та визначати історичні джерела (пам'ятки). **(ПК - 05)**

Здатність застосовувати системні знання з історії та методики навчання історії у викладанні предмета в базовій середній школі, здійснювати структурування навчального матеріалу. **(ПК - 06)**

Здатність застосовувати пошук, аналіз та розуміння архівних матеріалів, дискутувати про минуле в політичному й культурному аспектах. **(ПК - 07)**

Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу. **(ПК - 08)**

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія сучасної України» **(ОК - 35)** є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми Історія:

ОК 10 Давні цивілізації на території України

ОК 15 Історія середньовічної України

ОК 19 Історія ранньомодерної України

ОК 23 Архівознавство та музеєзнавство

ОК 25 Історія та культура країн Центрально-Східної Європи доби нового часу

ОК 26 Історія України нового часу

ОК 27 Основи шкільного краєзнавства

ОК 29 Історія України новітнього часу

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до **освітньої програми «Історія»** спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія, вивчення навчальної дисципліни **«Історія сучасної України»** повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Пояснює та аналізує суспільні явища, процеси й тенденції у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства.	ПРН 1
Уміє використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.	ПР 6
Застосовує методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки у професійній діяльності у закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти, здатний оцінювати результати їх застосування.	ПР 8
Уміє працювати із джерелами інформації, інтегрувати їх зміст, визнавати й сприймати різноманітність критичного аналізу і оцінок історичних джерел.	ПР 10
Уміє раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час, працювати у команді, креативно підходити до вирішення професійних та соціальнозначущих проблем.	ПР 15
Уміє орієнтуватися в науковій періодизації, порівнювати історичні процеси вітчизняної та всесвітньої історії, виявляти тенденції міжнародних відносин, пов'язані з геополітичними чинниками.	ПР 19
Уміє використовувати новітні методологічні підходи у навчальній та професійній діяльності: цивілізаційний, аксіологічний, культурологічний, антропологічний, багатофакторний.	ПР 20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Історія сучасної України»**:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналіз суспільних явищ, процесів й тенденцій у державі та світі, концепції сталого розвитку людства.	ПР 1
Здатність використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.	ПР 6
Вміння застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки у професійній діяльності у закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти, здатність оцінювати результати їх застосування.	ПР 8
Вміння працювати із джерелами інформації, інтегрувати їх зміст, визнавати й сприймати різноманітність критичного аналізу і оцінок історичних джерел.	ПР 10
Вміння раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час, працювати у команді, креативно підходити до вирішення професійних та соціальнозначущих проблем.	ПР 15
Вміння орієнтуватися в науковій періодизації, порівнювати історичні процеси вітчизняної та всесвітньої історії, виявляти тенденції міжнародних відносин, пов'язані з геополітичними чинниками.	ПР 19
Навики використання новітніх методологічних підходів у навчальній та	ПРН1 20

професійній діяльності: цивілізаційний, аксіологічний, культурологічний, антропологічний, багатофакторний.	
--	--

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: екзамен; стандартизовані тести; реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форма модульного контролю: стандартизовані тести.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен в усній формі за екзаменаційними білетами.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання										Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	50
Самостійна робота		20
Модульна контрольна робота	1	30
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

При оцінюванні змістових модульних контрольних робіт з навчальної «Історія сучасної України» враховується обсяг і правильність виконаних завдань та оцінюються наступним чином:

- а) оцінка «відмінно» ставиться при виконанні усіх завдань на 100%;
- б) оцінка «добре» ставиться за виконання 75 % усіх завдань;
- в) оцінка «задовільно» ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- г) оцінка «незадовільно» ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Ці оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

“5” – 45-50 балів;

“4” – 40 балів;

“3” – 30 балів;

“2” – 20 балів.

Неявка на МКР – 0 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи;

оцінку «добре» (82-89 балів, В) заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) заслуговує здобувач, який: 8 - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (0-35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених

програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.
При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Історія України від 1991 року донині як навчальна дисципліна

Об'єкт, предмет, мета і завдання. Парадигми, концепції, категорії та поняття. Періодизація та структура. Найновіші дослідження. Основні джерела. Місце історії та культури сучасної України у шкільному курсі історії. Зміст, характер та рівень викладання історії та культури сучасної України в загальноосвітній школі.

Тема 2. Здобуття Україною незалежності (4 год.)

Мирна революція 1989–1991 рр. Проголошення незалежності. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 р. Визнання України як держави. Створення Збройних сил.

Тема 3. Українське націєтворення

Сучасні концепції націєтворення. Етнонаціональна динаміка. Мовні спільноти. Прояви етнічної маргіналізації. Національні меншини.

Тема 4. Демілітаризація і денуклеаризація України

Ядерний потенціал України. Будапештський меморандум: здобутки і прорахунки

Тема 5. Державотворчий процес

Вплив номенклатурно-комуністичної спадщини. Трайбалізм і конвертація влади у власність. Моделі президентства. Конституційний процес. Національні пріоритети і державна стратегія.

Тема 6. Зовнішня політика України

Багатовекторність. Альтернативи: «вільний стрілець» чи регіональний актор. Європейська інтеграція.

Тема 7. Російсько-українська війна: російська агресія в Україну 2014 р.

Революція гідності. Анексія Криму. До питання приналежності Криму. Окупація частини Донбасу. "Мінськ-1" та "Мінськ-2".

Тема 8. Зміни в економіці

Роздержавлення і приватизація. Грошова реформа. Економічні кризи. Тіньова економіка. Світові економічні простори. Розвиток економіки України в умовах воєнного стану.

Тема 9. Освіта, наука, мистецтво

Освітні новації. Наукові здобутки. Мистецькі течії та імена. Маніпулювання пам'яттю.

Тема 10. Національно-державні перспективи України

Можливості розвитку. Патріотизм. Національна ідея. Національна інтелігенція

Тема 11. Засоби впливу на політичну ситуацію в Україні

Трайбалізм і конвертація влади у власність. Олігархічні клани. Еліти Медіа-простір.

Тема 12. Демографічні тенденції. Міграційні процеси

Переписи 1989 і 2001 рр. Депопуляція. Вікова структура. Сім'я і шлюб як соціальні інституції. Народжуваність. Напрями внутрішньої міграції. Україна як донор робочої сили в Європі. Заробітки трудових мігрантів. Транзит нелегалів. Іноземці в Україні. Українські біженці за кордоном.

Тема 13. Російсько-українська війна: повномасштабне вторгнення

Витоки російсько – української війни. Початковий етап повномасштабної війни. Взаємовідносини України і ЄС в нових реаліях. Взаємовідносини України зі США. Трансформація політики НАТО щодо України в умовах російсько-української війни.

Етапи відсічі повномасштабного вторгнення росії. Втрати обидвох сторін. Людський капітал України в умовах війни: втрати та здобутки.

Глобальні соціально-економічні наслідки російсько-української війни. Політичні наслідки війни та шляхи їх подолання.

Поточна ситуація на лінії фронту. Перспективи завершення війни.

Тема 14. Зміст, характер та рівень викладання історії та культури сучасної України в загальноосвітній школі

Завдання вивчення сучасної історії України у шкільному курсі української історії. Трансформація змісту та структури шкільних підручників в сучасних історичних умовах. Основні методичні підходи відбору основних фактів, провідних світоглядних ідей і понять, способів подачі матеріалу в підручниках для 10-11 класу середньої школи. Специфіка засвоєння історичних понять та набуття навчальних компетентностей.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1.						
1. Вступ до навчальної дисципліни. Історія України від 1991 р. донині як навчальна дисципліна	2	2				
2. Незалежна Україна в історіософії	2		2			
3. Здобуття Україною незалежності	10	4				6
4. Українське націєтворення	2	2				
5. Державотворчий процес	13	2				11
6. Демілітаризація та денуклеаризація України	2	2				
7. Зміни в економіці	11	2				9
8. Зовнішня політика України	2	2				
9. Помаранчева революція	2		2			
10. Аграрні перетворення	2		2			
11. Революція Гідності	2		2			
12. Російсько-українська війна: російська агресія в Україну 2014 р.	2	2				
13. Екологічна ситуація та природоохоронна політика	7		2			5
14. Освіта, наука, мистецтво	7	2				5
15. Визначні культурні досягнення	7		2			5
16. Національно-державні перспективи України	2	2				
17. Політичний плюралізм і громадянське суспільство	2	2				
18. Соціальна політика	2		2			
19. Демографічні тенденції Міграційні процеси	2	2				
20. Російсько-українська війна: повномасштабне вторгнення		4	4			7
21. Зміст, характер та рівень викладання історії та культури сучасної України в загальноосвітній школі	2	2				
22. Конфесійне розмаїття	7		2			5
Разом:	105	32	20			53

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
-------------------------------	-----------------

	Форма навчання: заочна				
	Усього	у тому числі			
		лекції	Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота
8-й семестр					
1. Вступ до навчальної дисципліни. Історія України від 1991 р. донині. Незалежна Україна в історіософії	9	1			8
2. Здобуття Україною незалежності. Українське націєтворення. Державотворчий процес	11	1			10
3. Демілітаризація та денуклеаризація України.	7	1			6
4. Зміни в економіці. Аграрні перетворення. Екологічна ситуація та природоохоронна політика	11	1			10
5. Помаранчева революція	9	1			8
6. Революція Гідності. Політичний плюралізм і громадянське суспільство	9		2		7
8. Зовнішня політика України	2	1			1
9. Російсько-українська війна: російська агресія в Україну 2014 р.	9		2		7
10. Освіта, наука, мистецтво. Визначні культурні досягнення. Національно-державні перспективи України.	8	1			7
11. Соціальна політика. Демографічні тенденції. Міграційні процеси. Конфесійне розмаїття	10	1			9
Російсько-українська війна: повномасштабне вторгнення	10	2			8
12. Зміст, характер та рівень викладання історії та культури сучасної України в загальноосвітній школі	10	2			8
Разом	105	12	4		89

6.3. ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

Тема 1. Незалежна Україна в історіософії

Українська ідентичність. Постсоціалістична трансформація. Соціальна експерименталістика. Ідея Європи.

Тема 2. Помаранчева революція

Президентські перегони (липень-листопад 2004 р.). Політична криза (21 листопада – 26 грудня 2004 р.). Етапи революції (22 листопада 2004 р. – 23 січня 2005 р.). Вплив зовнішніх чинників на хід революції. «Круглі столи».

Тема 3. Аграрні перетворення

Аграрна політика в Україні. Деколективізація. Іноземні інвестиції. Експорт сільськогосподарської продукції. Ринок землі.

Тема 4. Екологічна ситуація та природоохоронна політика

Надзвичайні ситуації природного і техногенного характеру. Збереження біологічного і ландшафтного розмаїття. Екологічно небезпечні регіони. Наслідки Чорнобильської катастрофи.

Тема 5. Революція Гідності

Причини та передумови. Головні етапи. Роль волонтерського руху у Революції Гідності. Роль УПЦ КП у подіях листопада 2013 р. – лютого 2014 р.

Тема 6. Визначні культурні досягнення

Митці та спортсмени світової слави. Світова україніка. Українська діаспора. Масова культура.

Тема 7. Соціальна політика

Соціальна диференціація. Охорона здоров'я. Зайнятість й оплата праці. Безробіття як соціальна проблема. Трудова міграція

Тема 8. Конфесійне розмаїття

Розвиток релігійної мережі. Регіональні релігійні особливості. Діяльність УПЦ МП, УГКЦ та інших церков. Створення УПЦ (грудень 2018-січень 2019 рр.).

Тема 9. Російсько-українська війна: повномасштабне вторгнення

Інформаційна війна Російської Федерації проти України: завдання і засоби її ведення. Військова допомога світу Україні в період війни. Міжнародна гуманітарна допомога Україні 2014-2024 рр. Поточна військово-політична ситуація в Україні.

Напрями волонтерської діяльності під час війни.

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть год. денна ф. навч.
1	Формування багатопартійної системи в незалежній Україні	6
2	Еволюція державотворчого процесу	5
3	Політичні кризи в історії незалежної України	6
4	Етапи тінізації економіки України	4
5	Етапи приватизації в Україні	5
6	Розвиток культури й освіти в незалежній Україні	10
7	Конфесійні відносини	5
8	Екологічні проблеми в незалежній Україні	5
9	Російсько-українська війна	7
	Разом	53

№	Назва теми	Кіл-сть год.
---	------------	--------------

з/п		заочна форма
1	Етапи здобуття Україною незалежності	6
2	Формування багатопартійної системи в незалежній Україні	6
3	Еволюція державотворчого процесу	7
4	Політичні кризи в історії незалежної України	6
5	Етапи тінізації економіки України	6
6	Етапи приватизації в Україні	6
7	Аграрні перетворення	6
8	Помаранчева революція	6
9	Розвиток культури й освіти в незалежній Україні	9
10	Конфесійні відносини	5
11	Екологічні проблеми в незалежній Україні	5
12	Соціальна політика	3
13	Демографічні тенденції	3
14	Міграційні процеси	4
15	Визначні спортивні досягнення	3
16	Російсько-українська війна	8
	Разом	89

Самостійна робота з дисципліни може бути представлена студентом у вигляді

- підготовки конспекту уроку з теми курсу за програмою шкільного курсу історії або
- розробки тестів для поточного чи підсумкового контролю за темами, що вивчаються в шкільному курсі історії (10-11 класи)
- підготовки плану навчальної екскурсії для школярів, що дозволило б організувати безпосереднє вивчення історичних подій і явищ у музеях та історичних місцях (Див.: Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6 – 11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>.) С. 96-103).
- Здобувачам вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни «Історія та культура сучасної України» пропонується самостійна робота у вигляді навчання за програмою неформальної освіти за допомогою очних та дистанційних тренінгів, курсів, семінарів, вебінарів, майстер-класів тощо (наприклад, онлайн-курси «Академічна доброчесність в університеті» на платформі Prometheus: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2/home; ВАУ. ONLINE: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university> та інші).

Відповідно до "Положення про порядок визнання в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих у неформальній освіті (протокол №2 від 03.03.2020 року)" визнаються результати навчання, здобуті у неформальній освіті здобувачами усіх рівнів вищої освіти університету (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/54924>), тому сертифікати за пройдені курси будуть зараховані як самостійна складова модульного контролю.

6.5. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Сучасні концепції націєтворення.
2. Етнонаціональна динаміка в Україні.
3. Мовні спільноти в Україні.
4. Проблеми двомовності в Україні.
5. Правонаступництво активів та боргів СРСР для України та Росії

6. До питання про “золото партії”.
7. Еволюція партійної системи (1991 – 2019 рр.)
8. Проблеми багатопартійності в Україні.
9. Боротьба еліт та суспільна динаміка в Україні.
10. Євромайдан : причини та наслідки.
11. Українська державність як історичний феномен: теоретико-методологічні аспекти
12. Розпад СРСР та Україна
13. Проголошення незалежності України
14. Етапи президентських перегонів в Україні.
15. Олігархічна економіка України.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійний проектор, карти, ноутбук.

Навчальна платформа Google Meet: <https://meet.google.com/dsd-byvd-fin?authuser=0>

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / Відп. ред. В. Смолій. К., 2016. 796 с.
2. Бойко О. Новітня історія України (2014-2023 рр.): Підручник. К.: Академія. 2023. 368 с.
3. Бойко О., Яневський Д. 30 років незалежності України: у 2-х томах. Том 2. Від 18 серпня 1991 року до 31 грудня 1991 року. К.: Фоліо, 2021. 448 с.
4. Власюк О. Національна безпека України. К., 2016. 528 с.
5. Галик В. Україна в Європі і світі. К., 2017. 364 с.
6. Грицак Я. Подолати минуле. Глобальна історія України. К.: Портал. 2022. 342 с.
7. Державотворчий процес в Україні: 1991–2006 / Відп. ред. В. Смолій. К., 2007. 912 с.
8. Історія України: новітня доба. Підручник для ВУЗів. /Литвин В., Колесник В., Слюсаренко А. К.:Академвидав. 2012. 412 с.
9. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. Литвин. К., 2013. 1056 с.
10. Історія української культури /В.А. Качкан, О.Б. Величко, Н.М. Божко та ін. К.: “Медицина”, 2021. 457 с.
11. Литвин В. Історія України: У 3 т., 4 кн. Т. 3, кн. 2. К., 2016. 494 с.
12. Новітня історія України (1945–2020 роки) : навч. посібник / К. Кондратюк, В. Качмар. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 212 с.
13. Мержиєвська В., Качур Г. Сучасність. Навігатор з історії України. К., 2023. 204 с.
14. Плохій С. Російсько-українська війна: повернення історії. К.:КСД. 2023. 400 с.
15. .
16. Російська агресія проти України: правда і вигадки, причини і наслідки / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту, упоряд. і наук. ред.); авт. кол.: П. П. Гай-Нижник, І. Й. Краснодемська, Ю. С. Фігурний, О. А. Чирков, Л. В. Чупрій. К.: «МП Леся», 2018. 435 с.
17. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. Горбуліна. К., 2017. 496 с.
18. Уривалкін О. Довідник з історії України у 2-х т. Т.2. (з початку ХХ ст. й до сьогодення). К. 2020. 888 с.
19. Чекаленко Л. Зовнішня політика України. К., 2015. 477 с.

Допоміжна:

- Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / Кер. проекту, упоряд. і наук. ред. П. Гай-Нижник. К.: МП Леся, 2016. 586 с.
- Барановська Н. Національно-культурні товариства у життєвому просторі держави / Життєвий простір України: політичний та гуманітарний виміри (1991–2010 роки). К., 2012. С. 56-81.
- Березовець Т. Анексія. Острів Крим: хроніки "гібридної війни". К., 2015. 392 с.
- Боровик М. Хто створив "радянські нації"? (теоретико-історіографічні нотатки). *Український історичний журнал*. 2020. Вип. 2. С. 169-187.
- Гай-Нижник П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. К.: МП Леся, 2017. 332 с.
- Грицюк В., Лисенко О. Війна Російської Федерації проти України: воєнний, міжнародно-правовий, геополітичний та економічний виміри. *Український історичний журнал*. 2023. Вип.2. С.5-33.
- Жулканич Н.М., Міщанин В.В. Історичні передумови та складнощі запровадження ринку землі в Україні. *Український селянин*. Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького, 2021. Вип. 25. С. 24-29.
- Калиниченко Г. Євромайдан в Україні: огляд інформативного потенціалу мережі Facebook (листопад 2013 – лютий 2014 рр.). *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. Ч. 25. К., 2015. С. 7-30.
- Красовицький О., Бура Д. Хроніка війни. 2014 -2020. П'ять років гібридної війни. К., Фоліо. 2020. 480.
- Майдан від першої особи. 45 історій Революції гідності / Упоряд. Т. Ковтунович, Т. Привалко. К., 2015. 320 с.
- Офіцинський Р. Політичний розвиток незалежної України (1991–2004). К., 2005. 468 с.
- Рафальський І. Національно-державне самовизначення України. К., 2016. 480 с Касьянов Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. К., 2008. 432 с.
- Революція гідності в Україні: здобутки і прорахунки. *Тисячоліття*. Вип. 2. Ужгород, 2015. С. 5, 14-15.
- Розумний М. Виклики національного самовизначення. К., 2016. 196 с.
- Русначенко А. Нариси новітньої історії України. Кн. 5. К., 2016. 619 с.
- Шаповал Ю., Васильєва І., Матвієнко І. Українське суспільство у 2014–2020 рр.: проблеми політики декомунізації. *ВІЖ*. 2020. Вип. 4. С. 110-125.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

- 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / [Г. В. Боряк (кер. авт. кол.), В. В. Головка (координатор проекту), В. Да ниленко, С. Кульчицький, О. Майборода, В. Смолій (відп. ред.), Л.Я якубова] ; НАН України ; ін-т історії України. К. : Ніка-центр, 2016. 796 с. URL: http://history.org.ua/LiberUA/978-966-521-686-5/978-966-521-686-5.pdf?fbclid=IwAR16I9bAIGqjJL9ix0sdZEricBepgnKOpNwDb9hGSjWVONx1_OMPGwb31zY
- Анексія Криму: як це було. URL: <http://www.slovoidilo.ua/2017/03/18/infografika/bezpeka/aneksiya-krymu-yak-ce-bulo>.
- Гай-Нижник Павло. Архівні документи. Сучасна Україна [Хрестоматія з новітньої історії України] URL:<https://hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/arhiv.such.ukr.php>
- Життєвий простір України: політичний та гуманітарний виміри (1991–2010 роки)./Автори: Касьянов Г.В., Барановська Н.П., Падалка С.С., Кубальський О.Н.,

- Ковпак Л.В., Шульга Т.С.* К.: Інститут історії України НАН України, 2012. 261 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-6441-0/978-966-02-6441-0.pdf?fbclid=IwAR1grrATUd1iUqss2uIATTOehdnerYPTBIOIjkO1oEkpri4IwOp3G4k4xIyM>
- Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6 – 11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf> .).
  - Суспільство напередодні революції: готовність до змін. 18 серпня 2018 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4nfUKKrDfkA>
  - Турченко Г., Турченко Ф. Проект "Новоросія": 1764–2014. Ювілей на крові. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 158 с. URL: http://history.znu.edu.ua//docs/novorosiya-_3-vidannya-compressed.pdf.
  - Українська незалежність: історична справедливість чи політична випадковість? Розповідає Ігор Гирич. 10 серпня 2018 р. URL: https://www.youtube.com/watch?v=rjpGyD_YXO0&feature=youtu.be

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. ; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» червня 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)